

PERŽVALGA.

— Baigiame seną metą irsykiu devynioliktąjį amžį. Praėjęs amžis yra vienu iš svarbiausių, nes jame daugiausiai pabudo dvasė, geidžianti laisvės, išsiliuosavimo iš po svetimo jungo; jame tai pranyko dvasė vergystės ir užgimė geismas tiesos, brolystės ir lygybės tarpe nuspaustų luomų, su kurioms valdovai ir visokios apdovanotos siurbėlės provijo, ką tik norėjo. Praėjęs amžis yra vienu, kuriame tulos šalys ar tautos nutrenkė nuo savęs svetimus jungus ir iš despotizkų vieszpatysčių padarė laisvas, įsteigė žmoniszkėsni surėdymą. Dvasė laisvės užgimė ir pas, teip vadinamas, laukines tautas, už kokias yra laikomos gyvenancijos ant Pilipinų salų, kurios yra pasiryžę kovoti už savo laisvę iki myrio. Vienok žymė (pečėtis) 19-to amžiaus yra kruvina. Europos despotizkos vieszpatystės susitepę nekaltu krauju kiniečių Azijoje; Anglija-gi nori išplėsti laisvę pietinės Aprikos gyventojų, kurie nenorėjo pasiduoti ant malonės ir nemalonės besoczių anglizkų kapitalistų. Suvienytos Valstijos, vadinamos laisva šalim, žudo ir naikina pilipiniečius, vietoje pagelbėti jiems įgyti patvaldystę, buti platintoja laisvės. Taigi 19-tas amžis paliks kruviną žymę ant istorijos laksztų.

O kas lietuvių gyvenime dėjosi devynioliktame amžyje? Lietuviai atsibudo iš amžių snaudulio, paklausė savo pažadintojų ir pradėjo dirbti ant savo dirvos, net pasirodė visam svetui per visavietinę parodą Paryžiuje, nors su menkais turtais, bet jau savais. Iki atnrajai pusei devyniolikto amžiaus lietuviai nežinojo, kuomi jie yra — paprastai skaitėsi save katalikais ir lenkais, bet antroje amžiaus pusėje susiprato kad jie yra

lietuviai, o ne kitoki, turi garbę ir garbingą praeitę, toli garbingesnę už kaimyniszkas tautas ir pradėjo nors mažame skaitliuje, iš pradžios, dirbti ir jų darbas atneszė milžiniskus vaisius, nežiurint ant visokių kliuczių ir persekiojimų iš šalies, valdžių ir apakusių brolių. Musų tėvynėje, Lietuvoje, nors baisiausiai persekiojami, tveriasi tautiszkos tai apszvietą platinancijos draugystės. Lietuviai svetur gyvenanti vėl vienyjasi, aukauja aukas ant tėvynės labo tai suszelpimo nukentusių už idėjos platinimą isztremtų Gordinjon brolių, tai lygiai tveriančių visokias tautiszkas draugystes, kad kuomi didesnę naudą suteikti lietuvių. Apie teip prakilnius darbus rupinasi rods maža dar dalis tautiečių, bet toji vis auga; kada užaugs — kas lietuvis pridės savo pagalėlį, plytutę, skatiką ant tėvynės aukuro, tada viską įsitaisysim, ko tik mums reikės.

Musų literatura praėjusį metą pasiekė augszčiausią laipsnį, virszijo visus pirmesnius metus. Viso iszleista knygų tapo į 55 Amerikoje ir Europoje; taigi vis po vieną kas sanvaitė — yvairaus turinio.

Grazinimas lietuviams spaudos artinasi vis prie siekio. „Varpas“ 11 num. pranesza, kad Maskolijos politikai pripažysta reikalą grazinimo spaudos ir kad Varszavos cenzura perleidžia lietuviszkas knygas nekaltos įtalpos, zandarai jau negaudanti dvasiszkų knygelių, Vilniaus ir Petropilės cenzuros daleido atspausdinti keletą apgarsinimų lotyniszkomis literomis, kas yra užginta „įstatymu“. Taigi gal jau netoli galas persekiojimų lietuvių už norą savo prigimtoje kalboje apsiszvesti ar pasimelsti.

Musų brolių darbai Prusų Lietuvoje gyvenanczių labai menki, net per menki. Kaip

Did. Lietuvos apszviestunija pirmiaus vis virto į lenkus, teip dabar Prusų Lietuvos apszviestunija pavirtusi, ir virsta į vokiečius. Ant lietuviszkos arenos nematyt nei vieno apszviestesnio tautiečio, laikraszczius jų reikia priskaityti prie vokiszkųjų su lietuviszku žargonu kalbos. Jeigu neatsirias tautiečių, kurie darbuosis tautiszkoje dvasėje, nelaimingas likimas laukia Prusų lietuvių. Tik politiszka permaina — priskyrimas prie lenkų juos žadintų, kad nepavirtų į lenkus ir katalikus.

Amerikos lietuviai praėjusiam mete nuveikė bene daugiausiai ant tautiszkos dirvos. Jie ne menkai sudėjo pinigų suszelpimui kankintinių, parodai, paminklui užsipelnusių tautiečių, tai jų suszelpimui. „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“ per praėjusį metą pasidauzino su 485 sanariais ir szauiniai priejo artyn prie mierio per susidėjimą su „Ukininku“. „Susivienijimas“ teipgi pakilęs, tik sunku paduot vaistą, kuris suvienytų lietuvių vienybėn. Dabar prie Susivienijimo priguli vos pusketuriolikto szimto sanarių, kur tiek galėtu prigulėti tik isz vienos kolonijos, o isz visų Suv. Valstijų, didesnei daliai prigulint, Susiv. sanariai turėtu skaitytis keliomis deszimis tukstanczių. Už neprigulėjimą lietuvių prie Susiv. reik kaltinti partizantus, kurie Susiv. nori isztempti ant savo kurpalio ir tuomi atlaiko nuo prisiraszymo. Kol Susiv. nebus laisvu dėl visų lietuvių be skirtumo, tol jis neaugs. Praėjusį metą reik teipgi priskaityti prie smarkiausio subruzdimo lietuvių dvasės ir agitacijos. Subruzdo lietuviai daugelyje kolonijų, kvietėsi kalbėtojus, rengė iszkilmes. Isz kitos vėl pusės praėjęs metas buvo vienu isz didžiausių vaidų ir pažeminimo lietuvių vardo per musų kunigus,

kurie stabdydami laisvės dvasę mėgino cariszkų budu užginti susirinkimus, tai tasydami su parapijonais. Tas tai yra liudniausiu tarp musų apsi-reiszkimu.

Ateinantis naujas metas ir amžis tegul buna musų karsztesnei darbymetei ant tautiszkos ir nepriegulmytės dirvos, tegul suvienyja visus lietuvius į vieną tvirtą susivienijimą, meilę ir brolystę, tegul buna auszrine ir užtekėjimu saulės ant musų nuvargintos tėvynės. Naujas metas tegul uždega mūsų karsztesnę energiją darbe ant gerovės visų žmonių, ant iszsiuosavimo isz visokios nelaisvės.

Dėkavojame ant galo visiems musų sandarbininkams už pagelbą suteikime žinių, kurių niekad nestokavo, teipgi ir rasztų apie visokius klausimus ir reikalus. Užkviečiame sykiu ir toliaus teip darbuotiesi, kur susidėjus didesniam skaitliui sandarbininkų, geriaus galima apdirbti vienus ar kitus reikalus, apsvarstyti klausimus.

Sveikindami su nauju metu ir amžiumi visus lietuvius, linkime visokių gerų pasekmių, naujo energiszkėsio pasidarbavimo tautos reikaluose kai po ir dėl savo gerovės.

Aukos kankintiniams

Isz Foxcroft, Mé.

K. Klimavicius	-50
J. Klimavicius	-25
Ona Klimaviczienė	-25
Buvo	\$22,77
Labu	\$23,77

Isz Londono.

1897 m., kaip žinoma, Rygoje susitverė tvirta darbininkų organizacija; mes stengėmės vesti kuoplacziausią propagandą priesz pabirkantus ir valdžią... Musų tarpe buvo tulas Kazys Mickus, 21 metų amžiaus, isz Kauno gub., Norvydų sodos, kurį asz nuo

mažens pažinojau ir buvau jam pilnai įsitikėjęs; tas Mickus tankiai klausinėdavo manęs apie darbininkų organizaciją, apie vadovus iš inteligentų, bet aš nenorėdams išsiduoti tokiam jaunam vaikui, apie slaptesnius dalykus jam nieko nepasakojau. Rudenyj tam Mickui reikėjo atlikti kareivystės pareigą, dėl kurios jis nuvyko į Skuodą; ten per kokį atsitikimą jis persisžovė iš revolverio blauzdą ir turėjo gydyties. Gavę apie tai nuo jo žinę, mes Rygoje surinkę nusiuntėm jam kelias deszimtis rublių. Pasveikęs, M. sugryžo Rygon; kaip ir seniaus, jis pradėjo vėl teirautis apie darbininkų organizaciją. Po vieno tokio pasikalbėjimo, į trečią dieną, pirmą nakties valandą, manę užklupo begulint: 1 žandarų apicieras, 3 prasti žandarai, 1 vyresnysis policijantės su 3 žemesniais ir 2 miesto panaktiniai; iškratė visą gyvenimą, bet nieko nerado. Pabaigę kratą, nugabeno manę į citadelę, o ant rytojaus prasidėjo tyrinėjimas. Statė mane į akis kitiems sėdintiems ten darbininkams, klausdami, ar manę pažysta. Kada nieks nepripažino, aš tapau nubugdintas į tyrinėjamųjų kalinį ir vėl buvau statytas dėl išpažinimo. Čia manę ir ant toliaus paliko; mano kalinio draugai buvo baisiai nuvarginti ir išžalę; jie visi išrodė kaip negyveliai; viens iš jų vardu Genys, jaunikaitis 21 m., iš Sziaulių pavieto, prie manęs pasimirė. Per visą sėdėjimo laiką, žandarai tankiai kvoszdavo prisipažinti, bet aš jiems sakydavau: nesulauksit nuo manęs nieko, darykit ką jums caras liepė. Kad bučiau prisipažinęs, tai būtų tekus man dang didesnė bauda, mažiausia keli metai kalėjimo ir ištrėmimas į Siberiją. Veliaus manę nuvežė į Cesų miesto kalinį, kur prabuvau pusantrų metų, o iš

ten vėl tapau pargabentas į Rygą, kur keletą mėnesių manę laikė tamsiam kambaryje. Čia aš persitikrinau, jog K. Mickus buvo maskolių *szpiegu*, nes viskas, ką žinojo jis apie darbininkų organizacijos reikalus, buvo užrašyta žandarų pulkauninko leistruose. Be to dar, Cesų tamsinyčioje kaliniai susiraszydavo tarp savęs, o kada darė pas juos kratą, tai pas Mickų atrado visus raszytus laiszkus, kuriuose buvo per neatsargumą atvirai kalbėta tarp savęs, daugiausiai laiszkeliuos stud. A. Bileckio. Mickų iš kalėjimo tada paleido, o Bileckį nukraustė į Mintanjos tamsinyčią; manę veik pergabeno ten pat ir išlaikė tenai su virszum metus. Ant galo parėjo dėl manęs nuo caro „maloningiausias“ nutarimas — ištrėmimo į Archangelsko guberniją ant 4 metų. Paleistas iš kalėjimo ir atsiškvėpęs liuosu oru, aš atsidėjau jieszkoti sav vietas už tėvynės rubežių. Atkeliavus į Tilzė, manę užkabino prūsų žandaras ir pasisakius, kad Paryžiun važiuoju, manę nuvedė į policiją ir uždarė, grašindami, jog busiu grąžintas į Maskoliją; vienok kada į trečią dieną pasisakiau, jog keliauju Anglijon, manę nuvedė į emigrantų baraką (daržinę); čia aš radau daug vargdienių iš visų szalių, kurie keliauvo į užmarius iš po sunkaus caro jungo. Po kelių dienų išvežė mus į Hamburgą. Tūriu čia paminėti, kad laivininkų kompanijos tarnai apsieina su iszeiviais baisiai bjauriai, pikčiaus negu cizonas su arkliu prekymetyj. Negečiau elgiasi ir gelzkelio tarnai. Apraszysiu čia vieną atsitikimą. Su mumis drauge įsėdo važiuoti tula žydelka su trimis vaikais nuo 11 iki 6 metų. Po kelių stoczių važiavimo, kontrolieris atrado bilietus dviejų vaikų ne davade ir paszaukęs darbininką, liepė iš-

mesti žydelkos daiktus ir ją su vaikais laukan. Verksmas žydelkos, riksmas jos vaikų, barniai konduktoriaus — vis tai darė sunkų įspudį. Aš tada įsikiszu ir išzgirdęs nuo konduktoriaus, jog žydelką varysę atgal į Maskoliją, išpirkau vaikams bilietus, užmokėdams 20 mr. 60 pf. Žydelka paskui surinko nuo kitų pustrecziū rubliaus aukų ir man juos atidavė.... Hamburg'e aš sutikau vieną seną žydelį, didei nuliudusį ir aimanuojančį. Užklaustas jis pasakojos sztai ką: apleisdams Lietuvos krasztą, jis taikėsi perbėgti rubežių drauge su dviem sunum — vienu 15, kitu 12 metų; jiems bėgant, parubežinis sargas liepė sustoti, ko neiszpildzius paleido į vyresnijį vaiką szuvi ir kulka paguldė jį ant vietos. Nelabai smagią turėjo kelionę nelaimingasis žydelis.

Aš apsigyvenau Londone. Veliju visokio labo amerikiečiams, dirbantiems ant lietuviszkos dirvos. J. J.

Politiszkos žinios.

Amerika. Ant Pilipinų salų sziose dienosie nieko ypatingo neatsitiko. Vyriausias gen. McArthur vėl išleido proklamaciją, kurioje gąsdina pilipiniečius baudomis už susineszimą su kovojancziais už liuosybę broliais. — Vadovai autonomistų partijos iszdirbo plianą perkeitimo Pilipinų salų Šuv. Valstijų teritoriją. Jie reikalauja savo senato ir savo pasiuntinių Buto, o szejp surėdyme szalies jie priimtų valstijų įstatymus. Prezidentas paskiria Pilipinams generol-gubernatorių, kurs turėtu tiesą sustabdymo nuotarmių senato ir pasiuntinių buto. Pilipinų kongresas turėtu tiesą siųsti į Šuv. Valstijų kongresą 5 pasiuntinius. Vis gi matyt, kad Pilipinų žmonės nori gerumu susitaikyti su valdzia.

Pietinė Aprika. Transvaalio ir Oranijos burams ne nuo seniai vėl pradėjo gerai sektis jų kovoje su anglais; kaip jau buvome pranesę, burai pergalejo prieszus dviejose vietose, vienur paimdami nelaisvėn 19 apicierų ir 555 kareivius (isz tų 316 kar. burai paleido), kitur 120 kareivių. Dabar paskutines žinios pranesza, jog ties miestu Kruegersdorp, 18 Gruodzio isz ryto, isztiko smarki kova tarpe anglų po gen. Clements ir burų po gen. Delarey; kaip muszis užsibaigė — dar žinių nėra. Anglų gen. Knox, kurs, turėdamas daug skaitlingesnę kariumenę, buvo apsupęs nedidelį burų pulką po vadovyste gen. De Wet, bet tasai persimuszė per anglų eiles ir pabėgo. Szejp susimuszimų mažesnių atsitiko keletas.

Burai skaitliuje 3000 vyrų, įsiveržė į Kapo-kolionijos rubežių dviejose vietose ir grumzdžia visam tam krasztui; tas burų įsiverzimas, kurs parodo, jog burai turi daug platesnius ir svarbesnius užmanymus negu norėjo dingot jų prieszai o ir draugai, jog budą vedimo karės burai anaipol neketina suvesti į guerillasų (naminius partizantiszkus) pasistengimus, — padarė labai didelį įspudį tarp anglų ir pakelė tarp jų nemažą nusiminimą, ko neslepia patys angliszki laikraszcziai. Dar didesnį neramumą įvarė anglams ta butis, jog vietiniai Kaplando gyventojai olandiszkos kilmės rengiasi sukilti priesz valdzia ir stoti burų eilesna. Į Kaplenelą valdzia nusiuntė isz Kapsztadto 1000 kareivių, o paczioj Anglijoj, Aldershot'e, sparcziai rengia naujus pulkus į karvietę. Kaip nelaimingą su burais atsitikimą turime užzymėti tai, kad komendantas Haasbroeck, norėdams persimuszt per anglų apsuptą Springkants Nek, tapo atmusztas ir nustojo prietam 40 kareivių. — Teip tai eina dalykai tolymoje ka-

rės szalyje. O Europoje burų prezidentas Kruegeris lankosi pas valdonus be jokių pasekmių; jis, regisi, nieko nē nelaimės, nēs dabar jam pasiliko viena tik viltis ant Maskolijos caro arba ant Turkijos sultono.

Rytinė Azija. Vieszpatyszių pasiuntiniai sutarimo raszty dar nesuvedē į davada, per ką nieko tikro apie dalykų padėjimą Kinuose negalima pasakyti. Anglijos pasiuntinys jau gavo įsakymus nuo savo valdžios isz Londono, bet jų vieszai dar nepagarsino. Kada vieszpatystēs tokiu budu gužineja, judėjimas tarp kiniezių nesiliauja. Vokietijos vyriausis vadovas grovas Waldersee pranesza, jog stipri kiniezių kariumenē po vadovyste gen. Ma yra pasirodzius sziauriniam kraszte provincijos Shusi, teipgi kiti kiniezių pulkai į pietus nuo Chang-Chang. Gr. Waldersee pasitiki, jog tik pasidēkavojant szaltai žiemai galima nelaukti nuo kiniezių užpuolimo; betgi visas artymas szalis pridera užlaikyti didelėj sargyboj, apstaczius jas europėnų pulkais. Nekurie angliszki ir vokiszki laikraszcziiai talpina žinias, jog isz pusēs kiniezių galima tikėtis daugel vietose sukylimo.

Maskolija. Caras ant tiek jau pasveiko, jog galėjo priimti su reikalais ministrus. — Finų laikraszcziiai „Tidning“ ir „Isanmaan“, kaipo prieszingi valdžiai, tapo uždrausti; ke liems kitiems laikraszcziiams, dėl tos pat priezasties, užgintas iszpardavimas ant 4 mėnesių. Daugelyje Maskolijos szalių, tarp tų Lenkijoj, Volinijoj ir Padalijoj, javai pereitą vasarą blogai užderėjo, teip jog reiks tikėtis didelio nedatekliaus grudų maistui.

Roma. Popiezius guodžiasi ant Italijos valdžios, kuri jam

suriszusi rankas ir atēmusi svietiszką valdžią. „Panieka tai — szaukia popiezius — kad vietininkas Kristaus ant žemēs neteko patvaldystēs ir nepriegulmystēs, kokią turėjo per tiek amzių. — Pakelkime todėl isz naujo balsą — szaukia popiezius į katalikus — prieszais skriaudas bažnyczios ir parodykime, kad valdžia (svietiszka) nei kiek negalētu aprubežiuoti popižiaus nepriegulmybę“. Kad popiezius trokszta igijimo svietiszkos valdžios matyt isz to, kad meldēsi už caro sveikata, per kurio pasi darbavimą buk apturėjusi katalikiszka bažnyczia daugelį geradejyszių. Lietuviams be rods caro geradejystēs gerai pažystamos: jie negauna kunigų į parapijas, jiems užginta taisyti ir statyti bažnyczias, o už norėjimą pasimelsti savo kalboje isz knygos tik isztrimimas laukia. Ar nepuikios tai geradarystēs? Popiezius meldēsi ir pagyrē carą delto, kad su jo pagelba tikisi atgauti senąją despotiszką valdžią, kur vėl galētu netikius ant stirtų deginti. Popiezius savo aplinkrasztyje isz Lapkriczio mėn. guodžiasi, kad žmonēs atszalę tikėjime, neapkenzczia įstatymų ir valdžių, teip dvasiszky kaipo ir svietiszky.

Dalis darbu.

Lebanon, Pa. 200 formų taisytojų sustraikavo, reikalaujami pakėlimo algų nuo \$3,00 ant \$3,50 už toną.

Houghton, Mich. Tamarack vario kasyklose, nuo pavirsziaus per 4700 pėdų gilume tapo surasti turtingi vario guoliai, kurių vertybē sprendžiama ant \$10,000,900.

Topeha, Kansas. Santa Fe gelzkelio telegrafistų straikas jau pasibaigē.

Wilkes Barre, Pa. Czion sustraikavo pietinėje dalyje miesto kasyklų vaikai,

reikalaujami užmokeszcziō už nuvogtą darbą. Vaikai dirbo 10 valandų, o užmokestį gavo tik už 7 valandas. Isz simpatijos sustraikavo vaikai ir Ashley, Pa. kasyklų, prigulinczių tai pacziai kompanijai.

Pittsburg, Pa. Inžinierių straikas aplinkinėse kasyklose pasibaigē. Kompanijos apsiēmē pakelti algą ir priimti visus straikierius atgal prie darbo, bet nepasiraszē ant kontraktų dėl algos ant tolesnio laiko.

Shamokin, Pa. Kalnakasių straikas Natalie kasyklose pasibaigē ir 1200 darbininkų pradėjo dirbti. Kompanija pakėlē 10% reikalaujamas algas. Bet straikas turēs atsinaujinti, nes kompanija nepaszalino neunijonistų ir tiejie nenor prie unijos prigulėti. — Kasyklose Lost Spring nupuolē 3 karai su anglimis į szliopą, kur suardē tulas įtaisas. 500 darbininkų tur szvest kol pataisys.

Miners Mills, Pa. Czion užsidegē Pine Ridge ir Laurel Run kasyklos, dėlko turėjo sustoti dirbē visi darbininkai.

Edwardsville, Pa. Straikas kasyklose Kingston Coal Co. pasibaigē bene, nes kompanija ketanti nereikalauti toliaus per kaupinų karų.

Bernice, Pa. Scranono kapitalistai szioje apie liakėje nupirko keletą szimtų akry anglių ir keta veikiausiai parengti kasyklas, kur ke liolika szimtų darbininkų gaus darbą.

Carnegie, Pa. Sudėgē didelē dirbtuvē ukiszky irankių, kaipo tai zagrių, akėczų ir tt. Visi darbininkai liko be darbo.

Calumet, Mich. Kompanija Calumet & Hecla pažadėjo nuo naujo meto pakelti algas dėl savo 4000 darbininkų ant 2½%.

Arnold City, Pa. Szioje apielinkeje darbai ang

liakasyklose eina silpnai; dirba vos 2-3 dienas per sanvaitę. Delto nieks tegul nekeliauja czion darbo jieszkoti.

Loyalhanna, Pa. Straikas vietinėse kasyklose tęsiasi tolyn; kompanijos vieton straikierių parsigabeno murinus, kuriuos straikieriai pusėtinai apkulē. — Kasyklos Loyalhanna Coale Coke Co. turėjo perstoti dirbē, nes sugedo pumpos ir vanduo užsēmē daugelį vietų, kad negalima pereiti.

Newburg, Pa. Geležies liejinyczia Empire pradėjo dirbti ir daugelis darbininkų gavo darbą.

New Castle, Pa. Liejinyczioje Shenango, nuo metų stovėjus, vėl pradėjo dirbti.

Isz Amerikos.

Pardavė paczia
už \$200.

La Port, Ind. Mary Albertson apskundē į sudą savo vyrą, reikalaujama nuo jo atsisakymo, kadangi tasai ją pardavē savo prieteliui už \$2,00. Dėl pardavimo moteriszke ne pyksta, tiktai už prekę, kuri jai pasirodē per maža.

10 dienų kalėjimo
už buczkį.

Toledo, Ohio, tulas Davenport ant gatvės pasigavęs syrietę, pardavojanczią vaisius, meilingai pabucziavo, už ką toji paszaukusi policijantą, meilingąjį žmogelį suareszta vojo, už ką sudžia drąsuolį nusudijo ant 10 dienų kalėjimo.

Vilkai užpuolē
ant laidotuvių.

Mieste Rosean, Minn. laidojant kunelį Ilansonų dukters, vilkai užpuolē žmones ant kapinių. Leidziant grabelį į duobę isz tankumynų apie kapines isz trijų pusių iszszoko iszalkę vilkai ir rengēsi užpult ant žmonių. Pirm viso ko vilkai sutupē ant žemēs atokume 50 pėdų ir staugē, paskui isz lēto pradėjo artintis prie žmo-

- 1057 Jon. Baltrusaitis -60
 1058 Kaz. Rauba -60
 N. 16 T. M. D. kuopa Gil
 berton, Pa. naujai prisiraszė:
 1059 A. Ragazinskas -60
 1060 L. Katilius -60
 1061 B. Ragazinskas -60
 1062 A. Noreika -60
 1063 J. Tumosa -60
 1064 J. Banislauckas -60
 1065 T. Kiguolis -60
 1066 J. Buragas -60
 1067 A. Ambrzevicia -60
 N. 35 T. M. D. kuop. Bing-
 hamton, N. Y. nauj. susitvėr.
 1068 S. Bardzevicia -60
 1069 M. Juszka -60
 1070 K. Kulbis -60
 1071 J. Vasiliauckas -60
 1072 K. Rauba -60
 1073 J. Tankunas -60
 1074 J. Žiburis -60
 1075 M. Žilis -60
 1076 P. Juszka -60
 1077 J. Bardzevicia -60
 1078 A. Kaminskas -60
 1079 M. Dauknys -60
 1080 P. Urbaitis -60

Rhineland, Wis.

A. Ilgunas.

Reikale susivienijimo skriaudžiamu tautu.

Kaip jau buvo „Vienybėje“ minėta, tapo pakeltas užmanymas įkurti naują laikraštį angliszkoje, kalboje, kuris apsvarstytų ir gintų reikalus mažesniųjų suspaustų tautų: lietuvių, lenkų, rusinų ir slovakių. Nėra reikalo iszguldinti neabejotiną svarbumą to užmanymo. Didėsės tautos, palaimintos savo kaip polytiszkoje teip ir ukėsiszkoje liuosybeje, besinaudodamos pilnai visomis apszvietimo ir civilizacijos dovanomis, neturi numanymo apie skaitliumi menkas tautas, netekusias polytiszkos savistovystės; jos nežino ir įsitėmyti negali, kokias skriaudas ir neteisības kenzia patekusios po svetima valdzia mažosios tautos. Žinoma, tos skriaudos paeina ne nuo vyriausios vieszpātystėje tautos,

bet nuo valdonų ir jų valdzios. Rusijoje vienaip gali skūstis ant prispaudimų terioniszko valdymo kaip lietuviai, teip ir patys rusai, kurių varde įsivyravo ta terionija. Taigi didei svarbu ir butinai reikalinga yra, idant spaudžiamųjų skundai galėtų pasiekti kuoplacziausius ir yvairiausius sluogsnius visų civilizuotų tautų. Tegul bent svietas žino visą teisybę, o tada mes gal rasime užtarimą ir pacziose vieszpa-taujancziose tautose.

Tą gi galime atsiekti keliu iszleidimo virszuje minėto organo; kaip gali numanyti iszatsiliepiamų lenkiszkių, rusiszkių ir slovakiiszkių laik-raszczjų, užmanymas tapo karsztai priimtas isz pusės inteligencijos tų tautų. Lietuviszki laikraszcziai su nemenkesne simpatija sutikė tą klausimą. Taigi pasilieka, pritarus visuomenei, apsvarstyti kelius įvykdimui to užmanymo. Lenkų „Zgoda“, num. 50, teisingai iszrauda, kad reiktų pirmvisoko savadinti delegatus nuo kiekvienos tautos, kurie aptartų tą dalyką isz visų pusių; kaipo vietą susirinkimo ji nurodo Pittsburgą, Pa. Pilnai pritardami szitam užmanymui ir pavesdami artymesnį apsvarstymą reikalo delegatams, mes turime, vienok, isz virszans priminti, jog isz mūsų pusės prisidėjimas turės apsireikzti iszsininkime redaktorius lietuviszkamjam laikraszczio skyriui ir parupinimas iszleidimo kasztų. Ant kiek mes neabejojame, jogiai tarpe mūsų vietinės ir europiszkes inteligencijos atsiras nevien redaktorius, bet ir skaitlingi sandarbininkai, ant tiek teippat tikimės, jogiai medegiszka paszelpa taps suteikta nuo mūsų visuomenės.

Gailimes po laiko.

Tankiai girdėti apgailėstavi-mai daktaro V. Kudirkos, ku-

ris paszventės savo gyvastį sunkiems vargams ir be atsilsio darbu ant tėvynės labo, jaunuose dar metuose atsiskyrė su sziuom svietu. Geri tautiečiai, atmindami jo darbus, pasiryzo paakauti po kiek isztekdami, ant pastatymo jam paminklo arba ant iszleidimo visų jo rasztų ir bijograpijos. Tas užmanymas yra, be abejonės, pagirtinas, bet ar nebutų buvę geriaus, jeigu mes butumėm gailėjęsi velionio dar gyvu esant? jo vargai butų buvę palengvinti ir rasi amzius pa-ilgintas; gal but, dar ne viena puikų straipsni, ne viena įkvėptą eilutę butumėme susilaukę isz jo darbių rankų. Bet... „skatikus, ką, rasi, but iszganę kuną, mes dėl duszios velyt numetam“....

Paėmus ir tebgvyvuojanczius mūsų rasztininkus: mums, paprastiems skaitytojams, tenka daug kart gerėtis taja ar anaja knyga, su pilnu pasimėgimu perskaityti vieną-kitą rasztą laikrasztyje. Bet ar kiekviens numano, kokiu sunkum keliu tie rasztai ateina į svietą? Isz raszymo pelno niekas neturi, per tai kiekviens isz rasztytojų pildo savo ypatingą darbą, pelyndams juom duoną, ir tik szvėntdieniais arba naktimis, kad ir nuvargęs nuo dienos triuso, nutraukia nuo miego ir atsilsio keletą adynų, idant atlikti darbą dėl tautos ir tėvynės. Broliams gi vargstantiems po Rusijos jungu, toks darbas sujungtas yra su nemenku pavojum: jie gali dirbti tik slapstydami, naktimis, užsidarę duris ir užsitęsę langus; kas valanda jie turi drėbėti už savo likimą, nes nieks negali įspėti dienos nė valandos, kada užpuls ant jų krėtikų ganja. O vienok, jie neįsieszko už tai medegiszko atlyginimo. Bet mes patys turime laikyti už szventą savo pareigą visokiais budais szelpiti rasztytojus, iszperkanti jų rasztus ir platinanti juos tarp

kitų. Tada, apart doriszko užganėdinimo, kuri rasztininkai turėtų regėdami platinantės jų veikalams, jie galėtų turėti ir szventai užpelnytą medegiszką naudą. Laikas bėga, o mes snaudziame; ateis valanda, kada mes teip pat gailistausim kitų, kaip szvandien gailistaujam d-ro Kudirkos. Bet bus per vėlu. O pasilikę be vadovų, ką beveiksime?

J. D. Szesztokas.

Newark, N. J.

KARĖ.

(Isz prancuziszkos kalbos surinko ir perguldė S. Mal...kis.)

Užpuolis.

... Dvi kompanijos, zuavų¹⁾ ir türkų¹⁾ po vadovyste batalijono virszininko buvo paskirtos dėl szio pavojingo užpuolio. Nuodalis spahis¹⁾ lydėjo juos. Zuavai pasimatuodami ant senesnio amziaus jų kapitono szaktinai szaukė garbės eiti pirmutiniais.

Szitie sprandalaužiai, kurie yra tikrais karzygiai, veržėsi myriop su laukiniu narsumu.

Skubriai sutaisytos kopėczios tapė pristatytos prie uolos kuomet jų saperai²⁾ kirtotrepus kad palengvinti kitiems užkopimą, jie szoko prie užpuolio. Pirmutinieji krito. Pasislėpę už akmenų, Kaby-lai³⁾ szaudė juos ant vietos. Tas buvo žinoma isz anksto, bet tas pagimdė tą pasiutimą kurs daro stebuklus.

Du saperu su pagelba buomo bandė pralausztį sieną. Jie krito ant vietos. Kiti užstojo jų vietą ir padaugino kruvą lavonų didelę ir be to.

Užpuolikų padukimas pasiekia cziukurą: jie padeda viens kitam rankoms, kojoms, nagais; ant galo viens akmuo iszsiverczia, paskui antras...

Skylė pramuszta. Jaunas pus-leitenantas szoko su revolveriu rankoj¹⁾ į vidų. Jo nematyta gyvu daugiau, bet visa

kompanija įėjo.

Tai buvo kraujo orgija¹⁾. Zuavai pradėjo uliavoti. Tamsa didino baisingumą pjūvynės.

Nežinė dengė smugius. Jie cziupinėjo viens kitą tamsu-
moj', griebė už gerkles, už galvos, už sąnarių ir žudė. Trimitorius (triborius) turėjo nukąstus tris pirsztus Kabylio dantimis. Kapralas⁵⁾ išėjo su akia kabanczia ant jo apdraskyto skruosto. Dantys ir na-
gai darbavosi lygiai kaip jata-
ganai⁶⁾ ir durtuvai.

Keli szuviai sugriaudė szitoj' lindyneje tarp staugimų, kurie nebuvo panėszus ant jokio balso paprastai girdžiamo tarpe žmonių. Laikas nuo laiko girdėjom riksmą asztresnį ir szturpesnį, baises rėksmas moterių umai pertraukė viską.

Mes stovėjom žemiaus, pabalę, klausydami, su kardais maksztise, kaip liudininkai pavydus ir nenaudingi. Įnirtimas yr' limpantis ir kraujas tūr grauziančius užsidegimus. Žmogus kurs mato žudymą, negal liktis nejausmingu. Didelėse musztynėse rezervos⁷⁾ kariauna szaukiasi į kovą dideliu balsu; jie dega noru veržtis į ugnį ir žudyti kaip kiti.

Szauliai szoko ant sienos. Jie turėjo vienok nukopti atgal. Ten, augszcziau, buvo troszku ir nebuvo galima nieko daryti. Balsai apsimalszino. Nebuvo girdėt daugiau greito kvėpavimo žudanczių, riksmi ir szuviai nustojo. Girdėjos lyg ilgas, kurtus sznabzdėjimas: balsai vadini-
mosi ir pasizinojimo.

— „Szviesos! Szviesos!“

Buvo tai pirmas žodis girdėti iš vidaus.

Uždegta ten smalinius žibintuvus, kur prie liepsnos szviesos išlikusieji galėjo matyti viens kitą.

Ak! Daug iš musiszkių gulėjo ant žemės, bet Kabylai — visi. Apnikti per daugybę,

jie kovojo iki galui, jaunieji ir senieji, ir krito gaudami smugius iš pryszakio.

Nekurie dar stovėjo-vaitojo. Durtuvo įdurimas apmalszino juos. Kam laikyti sužeistuosius? Kam pildyti mūsų ambuliansus⁸⁾ sužeistais? Ar mes neturim gana zavųjū? Priegtam jie buvo teip sukaneveikti, kad jie but numirę kelias adynas paskui, ar po kelių metų iš bado ir vargo.

Nugalabinta juos per žmoniskumą.

Tada pamatyta gilumoj' urvo nelemtą vaizdą.

Moters stovėjo ten, susigrudusios kruvoj', sukruvintos, apdraskytos, padukusios. Nekurios pasilenkusios ant lavonų, dengė galvas savo rankoms; bet dauguma staczios, ruszczios, grumojanczios!

Virszininkas, senas žudintojas, kurs iszmoko žmoniskumo szitose ilgose karėse — nes tik rekrutai ir niekszai žudo be priezasties ir malonės — sakė:

— Saugokite moteris!

Nerekalingas prisakymas. Muszio užsidegime negalima daboti teip gerai. Kertama deszinėlink ir kairėnlink, nežiurint visai kur smugiai puola, į vyrus ar į moteris; vis tiek, bus pažiūrėta paskui. Priegtam buvo tamsu ir atneszus žiburius, buvo patėmyta kad kardai ir durtuvai paklydo ir pervėrė keles krutines jaunų merginų ir nevienos moteriszkės vidurius.

Viena iš jų su dviem vaikais už peczių ir su pisztalietu rankoj' dairėsi kaip padukusi. Kairėj' jos rankoje buvo kruvinas „flissa"⁹⁾, kurį ji spaudė prie savo krutinės ir žemiaus vienos nuogos kruties, matėsi didelė žaizda. Sumiszime ji darbavosi su peiliu ir gavo dėmę drąsiųjū ir dabar sugauta kaip vilkė viduj' urvo, sužeista ir dusaujanti, ji gynė savo mažuosius.

— Saugokitės moteriszkių!

— suszuko senas serzantas¹⁰⁾, kilnodams žiburį per porą žingsnių nuo jos, — sztai viena taisosi pasvilinti mums utus. Mesk ginklus, keksze, ar asz perskrioiu tav pilvą!...

Ji nesuprato žodžių bet matė mojimą jo rankos ir skubriai pakėlus pisztalieta, paspaudė gaidį. Bet kraujas buvo suszlapinęs szuvį ir pisztalietas ne szovė.

Butų ją užmuszta, jei virszininkas ne but surikęs:

— Gana žudynių, nuginkluokit jas!

Jos davėsi nusiginkluoti ir apjieszkoti be prieszinimosi. Tada, tamsiuose užkampiuose, tarp szitų lavonų ir kraujo, tapo papildytos piktadėjystės be vardo — žarginimai.

Bjaurus darbai po smarkių veikalų.

Oras buvo nutroszkinantis. Parakas, dumai, asztrus kvapas dervos, žmonių prakaito maiszėsi su karsztais garais kraujo ir troszokino gerkles stipriausiųjū.

Pradėta szaukti:

— Oro! oro! —

Tarytum panika¹¹⁾ apėmė visus ir pradėta veržtis prie iszeigos. Jie stumė viens kitą, muszėsi vertė žemyn sužeistuosius ir nekurie pargriuovė, nebeatsikėlė daugiau. Ant galo pusė žmonių nukopė žemyn, toliau atėjo eilė sužeistųjų, paskui moterių.

Kada-gi jos gynėsi nežinodamos ko nuo jų norėta, stumta jas szautuvais ir griudamos, susidaužydamos, persiversdamos ant negyvųjų ir jos atėjo

1) Zuav'ai } pestininkų pulka
Turkis'ai } sudėti iš arabų
samdininkų ir pranouzų aprėdyti pagal turkų madą.

Spahis'ai... raiti kareiviai.

2) Sapėrai — kareiviai — kasikai, kelevedžiai, amatninkai ir tt.

3) Kabylai — vietiniai gyventojai sziaurėje Aprikos — mohamedonų tikybos.

4) Orgija — paleistuvystė, paleistuvinga puota.

5) Kapralas — vyresnis kareivis — vadovas 20 — 25 kareivių.

prie iszeigos.

Kruvinų, apdraskytų, pusnuogių, su jų skudureis „ganduros"¹²⁾ vos siekiancziais iki kelių, visos dalys kuno buvo regimos vyriszkiams, kurie stovėdami žemiau pakėlę galvas, džiaugėsi vaizdu.

Nekurios, jaunesnės, matydamos žemiaus tą gaują ir tuos žvilgsnius, dengėdamosi savo strėnas atlaikoms sejonos, meldėsi ir verkė, atsisakydamos žengti žemyn...

Tada prasidėjo uliavimai ir juokai.

Bet tokių, kurios savo nusi-
minime galėjo rasti vietą gėdai buvo nedaug, — visos jaunų merginos, kurių nelaimė ne buvo teip baisi, kaip apsi-
vedusių ir motinų.

Szios paskutinės, paskendę sios gelmėje savo nelaimės, rodė savo nuogumą priesz begėdiszkus žvilgsnius, ne mislydamos apie tai. Ką reiszkė jausmas gėdos po tiek sielvartų? Keliose adynose jos prastojo viską, kas tik gyvenime yr' skaitoma už vertą: tėvas ir sunus, brolius ir vyrus, tėvynę, giminę, namą. Ką reiszkė po to visko žvilgsniai kareivių girtų nuo kraujo, besidžiaugianczijų jų kunais?

Dabar atėjo negyvųjų eilė.

Pradėta nuo musiszkių. Nuneszta juos žemy ir 22 sykiu nelemta naszta nuslinko žemyn kopėczioms. Bet kadangi laiko buvo mažai, anuosius numesta žemyn.

Jie krito prėdan paraudonavusian nuo kraujo ir sukel-

6) Jataganas — ilgas peilis, pavildale dalgio.

7) Rezerva — iszteklis, iszteklinė kariauna kuri stovi užpakalyj' ir eina pagalbon kur reikalaujama.

8) Ambuliansas — ligoayczia kareivių.

9) Flissa — Arabų peilis.

10) Serzantas — kareivių vyresnis, augszcziau kapralo.

11) Panika — baimė, apimanti sykiu daugybę žmonių.

12) Gandura — sejonas, Arabų moteriszkių drabuzis.

dami paraudusias vilnis. Styr-
tas greit pervirszijo prudo ly-
gumą. Tada su kiekvienu
puolimu girdėjosi kurtus
trenksnys kaip muszamojo
jauczio. Rankos nekurių kil-
nojosi į abi puses tarytum gy-
vųjų ir sustingęs kunas judėjo
ir drebėjo ant szermeninės
kruvos.

Moteriskės tą matė; jos plė-
szė nagais savo įdubusius
skruostus, leido kymius verksz-
lenimus.

Reikėjo ir jas iszvesti pirm
darbas tapė pabaigtas ir mes
pavarėme jas prieszakyje mu-
sų.

Hector France
(L'homme quistue I partie ch.
XLV).

Naujos knygos.

*Kalbmokslis lietuviszkos
kalbos. Iszduotas per L. L.
Tilžėje. Spauda E. Jago
masto.* Puslapių 84. Szitas kal-
bomokslis, iszleistas pirm kelių
metų su nemenkoms isz pusės
nepazystamo autoriaus pre-
tensijomis, likosi beveik neuž-
tėmytas kaip kritikos, teip ly-
giai ir skaitancziosios visuome-
nės. Kas tiesa, jis nė neužsi-
pelnė didelės atydos. Nors
raszėjas ir tikisi, jog „Lietu-
viai ir kitoki yvairių tautų
žmonės galėsę gerai, grynai ir
aiszkiai iszsimokinti kalbėti ir
raszyti“, pasinaudodami jo kal-
bomokslj, bet tie jo prizadai
pasilieka tik geru noru.

Autoriaus mėginimas suves-
ti į tobulesnę sistemą tasias ar
anasias gramatikos dalis, ne
žiurint ant platoko iszguldy-
mo, daugiur nepasisekė. Teip,
dalis antroji, paszvēsta „žodžu-
giui“, apimdama apszčiai me-
degos, pasilieka vienu tik kra-
tiniu, kadangi ji nepriveda
niekur tos prasmės, kokią su-
teikia isztarimams kiekvienas
augmuo atskyrium. O tas da-
lykas nebutų buvęs be naudos
ir pacziam autoriui, tarkiai
klumpancziam kalant naujus

terminus, ir kitiems kalbinin-
kams kaipo žalia medega.

Pati raszyba yvairiuoja su
kitomis pazystamomis raszy-
boms, bet pamatų savo raszy-
mo budui autorius pasigailėjo
apreikszi tvietui; tarp kito ko
jo raszyboje randa vietą toki,
racijonaliszkoj raszyboje at-
mesti, ženklai: *ē, cz, sz, ū, ūi,*
ł; ženklui *ē* autorius kitur pri-
duoda kitokj, negu priimta,
skambėjimą. Toliaus, raszy-
tojas savotiszškai supranta budą
paženklinimo suminksztintų
su pagelba *i* balsių, kada priesz-
tas balsines atsitinka *d, t* ir *ł;*
jis tvirtina, jog susiminksztina
ne pati balsė, bet *d* virsta į *dž,*
t į *cz* ir *ł*; ir teip jis liepia
raszyti: *žodžo, jauczo, kelo.*
Tas dalykas nereikalauja svars-
tymo, idant matyti jo silpną
pusę. Tik isz tos ir kitų pra-
monių autoriaus mes gauname
dar kartą patirti, kaip kiek-
viens isz statanczių savę kalbos
žinovais stengiasi, be tvirtesnio
kritiszko nužvelgimo, primesti
savo dvylekį ir be to, raibai
musų raszybai. Kas galva, tai
protas. Blogiausia, kad atsi-
randa ir pasekėjai tokių ban-
dymų.

Sztai, iszleistoje tais pacziais
(1896) m. knygutėje „Trum-
pas apraszymas apie žemę“,
kun. J. Žebrio, randamė pri-
taikintą tą raszybą, iszskyrus
cz ir *sz,* kuriuos užvaduota
ženkleliais *tš* ir *š.*

Prie to viso negalime palik-
ti be paminėjimo autoriaus
drąsą kaslink terminologijos.
Jisai isz peties, ar pasiskolinęs
ar pats pramanęs, prigrudo isz-
tisią tekstą savotiszkais termi-
nais, kuriems stokuoja ir aisz-
kumo ir etimologiszkos teisy-
bės; autorius ant tiek pasitiki
savo tobulumui, jog nepaskai-
tė už reikalingą nė paaiszkinti
savo reiszkinių lotyniszkais,
abelnai žinomais, terminais,
kaip tai yra padaręs kun. Mie-
zinis.

Silpna yra ir ketvirtoji gra-
matikos dalis, paszvēsta sin-

taksiui, kurj autorius praminė
„sudarymu“.

Trumpam laike pasirodys
naujai suraszyta ir daug zadan-
ti P. Kriauszaiczio gramatika,
kurią mes velyjame įgyti kiek
vienam tautieciui. Priėmus
Kriauszaiczio mokslą kaip
raszliavoje, teip ir privatisz-
kuose rasztuose, mes rasi at-
sieksim teip pageidautą vieno-
dumą savo raszyboje.

*Sutrumpytas lietuviszkai—
angliskas žodynėlis. Sudėtas
ir iszduotas kun. P. Sauru-
saiczio. Waterbury, Conn
1900.* Puslapių 440. Susilau-
kėme naujo lietuviszkai—ang-
liszko žodyno, kurj iszleistojas
vadina sutrumpytu (isz ko su-
trumpytas?), o, kuris kad ir
neplatus, bus ne be naudos ap-
sigyvenusiems szitoje szalyje
lietuviams. Žinoma, sziek-tiek
klaidų sunku buvo iszvangti
tokiam iszleidime, o prietam,
iszleidžiant ant atspaudinimo
knygelės gražų skatiką, vertė
jo ir triuso dangiaus padėti ant
pilningesnio ir tobulesnio su-
statymo to žodyno.

*Szirdis žmogaus bėnnyčia
Dievo arba lizdu pikty dvasių.
Isz lenkiszko vertė P. isz L.*
Puslapių 64. Ir žodžiu ir pa-
veikslėliais autorius stengiasi
uopieszi szitoj knygutėje ne-
pasiliaujanczią kovą tarp žmo-
gaus duszios ir pikty galybių.
Pats raszytojas savo pratarmėj
„į skaitytojus“ pripazysta, kad
„nuo 1732 m. (laiko pasirody-
mo tos knygelės vokiszkoje
kalboje) iki musų gadynės
skanumas persimainė visai“;
vienok jo numanymai, kaip re-
gis suvis nepersimainė, ir jis
nejieszko skirtumo tarp XVII
ir XX amžių. Teisybę sakant,
įtalpa knygutės sulyginus yra
nekalta, tik tiek keistu iszro-
do, jog raszytojas perstato žmo-
gų kaipo netvirtą sutvėrimą su
abejotina valios laisve, už kurj
be paliovos tāsosi dvi galybės,
įkunytos Dievuje ir Velnyje.
Ne visoki pragumai, kad ir dėl
geriausių siekių, visada pritin-

ka ir nevisuomet girtini. Mums
iszrodo vartojamasis budas —
stacziu paniekinimu paties ap-
raszomo dalyko. Prie visoko
didei nedoru turi buti pava-
dintas toks mokslas, pagal ku-
rį žmogus privalo gerai daryti
ne dėl ko kito, tik dėl to, idant
užsipelnyti dėl savęs vietą dan-
guje, kur smagu ir linksma.
Bet tai yra kaltė visų tam ly-
gių rasztų.

Kalba knygutėje, sulygi-
nant, kad ir nevisai, bet užtek-
tinai tyra; raszyba maiszyta.

„Karžygiszki darbai Bal-
tosios marozios“, vertė M. Mi-
kutis. Iszleista M. Jankaus
Bitėnuose 1900 m. Puslapių
80. Toji, versta isz vokiszkos
kalbos ir spaudinta gotiszko-
mis raidėmis, knygutė paskirta
yra Prusų pusės lietuviams.
Isz įtalpos — yra tai pasaka
isz gyvenimo Amerikos prairi-
jų naujokų ir jų kovų su nuo-
amžiniais tų szalių valdytojais.
Veltu mes jieszkotumėm toje
knygutėje apraszymo, kad ir
pavirszutinio, budo, paproczių,
gyvenimo ir t.t. tų teip vadi-
namų „indijonų“; apysakoje
iszvestos tik kovos baltveidžių
su raudonuodžiais, kuriose ži-
noma, iszblyszkeliai—ateiviai
ir prakilnus ir narsus ir moka
pasiszvēsti ir turi visame tiesą,
o jų prieszai — pilni pasalu-
mo, nuožmus, nekurie prietam
girtuokliai ir vagiliai. Kokią
naudą gali atneszi skaitymas
tokios knygos musų žmonėms
— mes nesprenžiamė. Kas
link kalbos, tai pirmoji apysa-
kos dalis raszyta suvokiecziuo-
ta tarme vartojama Prusų Lie-
tuvoje, o antroji abelnaja rasz-
tų tarme.

Isz visur.

Koelne buvojant prez. Kru-
egeriui, tapo padarytos paczto
kortelės su Kruegerio paveiks-
lu ir pardavinėjamos. Du ang-
lai teip-gi nusipirko ir akiveiz-
doj apspjaudė. Vokiecziai už
tai juos konepakorė.

Pagal urėdiszkas žinias Maskolijos 64 gubernijose užderlius buvęs: kviczių 658, 300,000; rugių 1,401,700,000 ir avių 721,600,000 pudų.

Serbijos ex-ministeris naminių reikalų Gencicz tapo nusudytas ant 7 metų kalėjimo už tai, kad jis iszmėtinėjo karaliui Aleksandrui, jog noris su jo numylėtine apsivesti.

Varszavoje žandarai suaresztavo 50 studentų isz politechniskos mokyklos.

Petrapilėje ant teatro norėjo perstatyti komediją „Kontrabandistai“, kuri nepatiko publikai ir toji pradėjo mest ką sugriebdama į loszikus. Perstatymas turėjo būti pertrauktas. Policija suaresztavo 50 ermyderio keltojų — daugiausiai studentų.

Anglijoj sustraikavo inžinieriai dėl pavedimo amerikonom keletos geležinių tiltų pastatymo ant Uganda gelžkelio. Taisai darbas tapo pavestas Amerikon dėlto, kad greičiaus padaro negu angliskos firmos ir tuomi tapo užgauti inžinieriai.

Berlyne 10 metų vaikas Max Lenzman tapo iszmetas isz gimnazijos be tiesos įstojimo į kitą, už įžeidimą ciesaiaus žodžiu, kada vaikams gimnazijos direktorius apsakė užpuolimą ant ciesaiaus kvailos bobos mieste Breslau.

Vokietijos valdžia iszduoda kas metas po 200,000,000 markių ant iszpirkimo nuo lenkų žemės apgyvenant tokią su vokiečiais. Dabar apsiziurėjo valdžia, kad jos visas darbas per niek. Užmanyta nuo lenkų žemę iszpirkti, bet neužginta lenkams žemės pirkti. Lenkai pardavė savo žemę vokiečiam už augsztą prekę, nes vokiečiai galejo mokėti gavy nuo valdžios pinigų, bet pasikiaus nusigyveno ir pardavė

lenkams atgal už daug mažesnę prekę. Pasirodė, kad lenkų nesuvokiečiavo, bet dar lenkai sulenkino vokiečius netik lenkiskose provincijose bet ir grynai vokiskose, kaip Reino ir Vestpalijos provincijose. Dabar vokiečiams lenkų užsiims pats ciesaius, tik geri vokiečiai jam padės. Visi vokiečiai szovinstai gvoltu szaukia „lenkiskas pavojus, griuva Faterlandas“.

Cherbourg, Prancuzijoi, sudegė kariskų laivų dirbtuvė, kur iszkados pasidarė ant 2,000,000 frankų.

Breslau, Vokietijoj, sudegė medvilnės verpinyčia firmos Meyer & Kauffmann, kur iszkados pasidarė ant keletos 100,000 markių.

Popiežius vėl sveikesnis; jam atsinaujino skaudulys pecziuose kaip 1898 metuose ir Dr. Lapponi vėl darė operaciją ir popiežius pagerėjo.

Japonijos pardaviniai kitoms szalims nuo 1868 metų iki 1899 pakilo nuo \$16,000,000 ant \$166,000,000. Pirkiniai gi isz kitų szalių pakilo nuo \$26,000,000 ant \$443,000,000. Japonijoj nėra tokių didelių muitų, kaip kitose szaliose; ten mokama tik 5% nuo vertybės atvežamų tavorų į vieszpatystės kasą ir visokia pirklystė yra be jokių mokeszių.

Prancuzijoi 1899 metų pradžioje buvo 92,483 biliardai, kurie dabar nupuolė ant 70,031. Kitados mieszcionys vakarais loszdavo biliardu, dabar gi važinėja su dviraciziais ir automobyliais.

Pamete laikrodėli.

G. Gledden nuo Boston Hill eidamas į darbą ant D. & H. No. 4 pametė sidabrinį laikrodėlį, jeigu kuris rado ar ras, te atnesza „Vienybės“ redakcijon.

Didelis balius

„Susiyenyjimo“ kuopos bus Serezoje 16 d. Šausio 1901 m. Prasidės 7 valandą vakare ant Landmessers Hall, Wilkes-Barre, Pa. Muzika bus ko puikiausia. Szirdingai užkviečiam isz visos apielinkės.

Komitetas.

Įženga 25 ct.

Miljonieriai.

Kalbant su senais darbininkais apie didzturčius, ne kartą tenka girdėti sakant, kad jie atmena kaip tas ar kitas su jaučiais važinėjo, o szian dieną jau yra milijonieriais. Czion galime užklausti, kiek toks žmogus turėjo uždirbti ant dienos vidutiniai imant? Jeigu kas nors bėgyje 28 metų kas diena turės pelno po \$100 ant dienos, tai per tą laiką padarys \$1,022,000; o kiek yra tokių, kurie bėgyje 25 metų sukrauja \$10,000,000 ir daugiau? Vienas žmogus per dieną ką tik padarytų \$100 turėdamas turėdamas suteiktą jam sidabrą. Bet toks milijonierius juk pats nedirba pinigų, jis įstatymiszku budu nuvagia po \$1,00 ant dienos nuo 100 darbininkų; taigi, kuris sukrovė \$9,125,008 per 25 metus, tai 1000 žmonių nuvogė po \$1,00 kas diena. Jeigu darbininkas nebutu tokiu budu skriaudžiamas tai dirbęs per 25 metus, galėtų susiczedyti \$9,125; už tuos pinigus galėtų gyventi be sunkaus darbo iki myriui, nereikalaudamas užimti vietą kitų, kada tie straikuoja, norėdami savo buvį pagerinti.

Teisingu budu niekas negal pastoti milijonierium, bet tik legaliskai (įstatymiszkai) kitus apvagiant, nors tokia vavgystė didesnė, negu kam isz kamino laszinius ar isz klėties javus iszvogti. Mes dirbame. czedyjame, o pasakykite, kaip greit galima sutaupti porą tukstanczių; turime savo vertelgų, bet ar daugelis isz jų dasigyveno iki \$50,000? Dabar

yra neblogi laikai, iszskyrus nekurias apygardes, ant duonos vis galima uždirbti ir bado nekęsti, bet dėl milijonierių tai yra tikri aukso laikai. Paimkime tik vieną iszdirbystę drato tvoroms, kurio farmeriai daug turi pirkti: pirmiaus reikėjo mokėti \$1,90 už 100 svarų, o dabar, kada republikonai turi valdžią savo rankose, kada savo iszdirbimus apsaugojo dideliais muitais, kada viskas yra jų rankose ir sutrustuota, už tą patį dratą reikia mokėti \$5,00, o darbininkų uzdarbiai pakelti vos 15-20%. Teip lyginai ir visokios reikmenės pabrangintos per daug, palyginus su pasididinimu uzdarbių.

Visos partijos smarkiai agitavo priesz atsibuvusius rinkimus, girdamos savo programas (pliatformes), stengdamosi darodyti, kiek jų partija szaliai gero padarys, jeigu tik į jos rankas taps valdžia pavesta, bet mes, kurie nors kiek seniaus gyvename szioje szalyje ir esame perleidę tai tą, tai kitą partiją, pavesdami valdžią į jų rankas, isz patyrimo žinome, kad jos tik rupinasi apie savo reikalus, bet ne apie reikalus szalies ir skubinasi, kad per tuos keturis metus kuodaugiausiai prisivogti, prisikimszti savo kiesznius ir savo reikalus pagerinti, nežinant ant tikro, kas po keturių metų viską valdys ir turės savo rankose.

Ką gi darbininkai pelno laikydamiesi tai prie vienos, tai prie kitos didzturzių partijos? Jei bent tiek, kad vis skundziasi ant blogų laikų, ir dalykų ir nežino kokio vaisto nuo to reikėtų ir kuriuomi keliu eiti. Kada darbininkai pradės laikytiesi prie savo darbiniskos partijos ir stengsis patys dasigauti prie valdžios, tada tiktai gali sulaukti szį tą geresnio, nes patys rupinsis apie savę, nelaukdami, kad kiti ant jų susimylėtų. Bėgyje daugelio metų darbininkai da-

vė savo balsus tai už republi-
konus, tai už demokratų ir,
rodosi galėtų turėti gerą pa-
mokinimą, kad nuo jų nieko
gero nesulauksime, tai gi ir
bandykime patys pasidaruoti.
Mes lietuviai tik darbininkai
esame, taigi ir glauskimės prie
darbininkų partijos ir eikime
su ja išvien, kadan gi tik nuo
jos šio to galime pasitikėt,
matydami, kad nuo republiko-
nų su demokratais nieko gero
neįgalima laukti.

F. A. Mikolainis.

Kovos lauke.

(Iš vokizkos kalbos.)

Jau tris valandas guliu tame
drėgname grovyj. Per pasku-
tines 4 dienas kas žin ar mie-
gojau 10 valandų; o drabužius
nusivilkti nesyk neteko; visus
peczius pratrėnė šikšnos. —
„Lygiai gulėk!“ riktelėjo feld-
fėbelis ir spyrė man į nugarą.
„Lygiai gulėti!“ — Kas tai
gali taip ilgai kentėti?... Ak!
kad čia manę smigteltų ku-
lipka!... Jezau!... Varg-
szas tas Jonas! Kelias minutes
atgal, pasakojo man apie savo
paczią. Paise karę greit pasi-
baigsiant. Mastė — per kalė-
das aplankysė savo ligotą
žmoną ir trijų mėnesių vaiką,
kurio dar nebuvo matęs. Be-
galinis džiaugsmas spindėjo jo
akyse minint apie savo kudikį.
Išzėmė jo paveikslėlį, kurį prie
szirdies neszioldavo, atsikėlė
nuo žemės, idant paduoti jį
man, bet per augsztai pasikėlė:
szvilptelėjo kulipka... Jonas
nė nesuszuko... Meilė vai-
ko atneszė jam mirtį... Da-
bar guli szalia manęs su pa-
veikslėliu sustingusioje ranko-
je. Nesidžiaugs jau jis kudi-
kiu, szventėmis ir savo szeimy-
nos laime... Jau po visam.

O visgi geriaus gulėti čia
mirusiam, negu gyvam...
Kodėl manęs kulipka ne-
uzkliudo? Per tris valandas
netekau 10 savo draugų. Bet jį
jų vietą ėjo vis nauji karei-

viai... brrr... Tavo įvie-
tinis, Jonai, taip besziurdžiai ta-
vę į szoną stumia...

Be gailesczio, be szirdies,
ziurėk, kaip žmonės szimtais
mirszta nuo kulipkų. Kam?
Dėlko tas viskas? už ką atėmė
nuo tavęs gyvastį, žmoną, ku-
dikį, laimę? — Kad galėcziau
rasti tam atsakymą — paleng-
vėtų man ant szirdies. Tu irgi
nežinojai dėlko, dėlko tavę
iszvarė ant karės... Tavę pri-
spyrė... Tav, kaip ir man,
rodėsi taip turi buti... Pra-
žuvai... O tas prieszas, kurs
tavę nuszovė, ar žino dėlko tai
padarė?... Ir jis norėtų vėlyk
pas saviszkius likti, gyvenči
ramiai; o čia turi muszti tavę,
manę ir visus musiszkius. Už
ką tai?

Kaži—kas gret' manęs pra-
dėjo stenėti...

— Verki, sėbre? — tariau,
— gėdą turėkie! ziurėk, kaip
kiti su džiaugsmu žusta už tė-
vynę!

— Tylėk, begėdi! nieko ne-
supranti apie tėvynę, dėl ku-
rios turi gulėti sziamė griovyj.

— Nusiraminki! Mintis apie
tėvynę tepastiprina tavę. Mi-
nėk apie savo užduotį ir apie
tai, kad visa Europa žiuri į
tavę....

— Acziu! Isz szito grovio
gyvas neiszeisi. Ką man duos
už tai tavo Europa?... ir
kas?

Jis čia—pat guli ties ma-
nim... dar nemirė... Jis raitosi,
dantis sukandęs... Ant galo pa-
galės... nusikapstė... Lengviaus
man, kad jis jau mirė. Manęs
vieno kulipka nesuranda...
Visi mano draugai persiskyrė
su sziuo svietu... Jau ketu-
rias valandas guliu čia ir ži-
nau, jog esiu savo rakstyje...
Žinau apie tai, o negaliu bėgti
isz čia... Turiu pasiduoti
giltinei... O taip dar troksz-
tu gyvu but, — gyvuoti! Pa-
bėgsiu... lėksiu į kovą — pra-
žusiu. Kam tas viskas, Ma-
rija?

Ir tai vadinasi — pareiga!

Žmonija, ką tau duoda karės?

Karsztis manę ima. Vėl sva-
joju. Szuvis nisztko, bet vi-
duriuose karsztis manę ima.
Jezau, Marija! Kaip galvijus
guliu čia... skerdynėje...
Turiu laukti myrio... esiu
priverstas... neturiu valios.
Viskas, kas yra ant svieto,
nyksta isz akių: meilė, laimė,
džiaugsmas, nuojauta, masty-
mai. — Dar gyvas žustu. Vi-
sas svietas žuna dėl manęs, ma-
no protas temsta. Kad manęs
nebliks, pražus dėl manęs szit-
tas didelis, gražus svietas...
Žinia, jis mirszta. Baisi ta
nuojauta, kad svietas mirszta.
Teip, mirszta jis drauge su
kiekvienu mirsztaucziu. Baisi
mislis... nesuprantama...
mano kudi... kystė, mano
viltis, saulelė — viskas zus-
ta.... Baisus prispy... ri-
mas... (kulipka isztko) Ma-
rija, Marija... skau... smas...
o, skau... da... dėl... ko?
D....ė....l?... S.

Ką turi žinoti darbininkai?

(Pagal „Svoboda“.)

(Pabaiga.)

Tuomi tarpu darbininkų
reikalavimai yra toki:

3.) *Asztuonių valandų dar-
bo diena.* Dabar darbininkai
paprastai dirba 12 valandų
ant dienos, nors daugelyje
užsiėmimų yra įvesta tik-
tai 10 valandų. Kitur, kaip
duonkepėse dirba po 16-18
valandų ant paros. Ilgas dar-
bas ardo žmogaus sveikatą, ne-
kalbant, kad jį atskiria nuo
szeimynos; ilgas, nualsinantis
žmogų darbas yra priezasczia
daugelio nelaimingų atsitiki-
mų. Mokinti daktarai ir eko-
nomistai pripažino, kad 8 va-
landų darbo ant paros užtenka.
Anglijoje jau daugelyje dirb-
tuvių įvedė 8 valandų darbo
dieną ir patys pabirkantai pri-
pažysta, kad tas yra naudin-
giaus, kadangi darbininkai ne-
teip nusikamuoja ir todėl visa-

dos apskresni ir spartesnidar-
be. Kad pirmą metą Angli-
joje tapo įvesta 8 valandų dar-
bo diena prie visų valdzios
darbų, užziurėtojas valdzios
dirbtuvių pabaigoje metų pa-
garsino, kad darbininkai po jo
priežiura bėgyje to meto dau-
giaus darbo atliko dirbdami po
8 valandas ant dienos, negu
metą pirmiaus dirbdami po 10
valandų. Visa paslaptis buvo
tame, kad darbininkai nenusi-
dirbdami per daug, visados
buvo gaivesni ir stipresni ir
mažiaus dirbdami daugiau
padarė. Taigi matome, kad
darbininko darbas yra iszna-
szesnis ir geresnis, jeigu jis
dirba trumpiaus, jau nekal-
bant apie tai, kad jis nesunai-
kina taip greit savo pajiegas
ir sveikatą. Suv. Valstijose
prie visų valdzios darbų yra
dirbama tiktai po 8 valandas
ant dienos.

8 valandos darbo, 8 valan-
dos atsilsio, pasilinksminimo
ir užsiėmimo reikalais savo ir
savo szeimynos, 8 valandos ant
miego — tas neturi nueiti nuo
lupų kiekvieno darbininko.

4.) *Uždrausti dirbti nakti-
mis, dirbti vaikams neturin-
tiems 14 metų amžiaus, užgin-
ti dirbti moterims tokiuose už-
siėmimuose ir dirbtuvėse, kur
darbas yra vodingas moteriu
organizmui.* Visi daktarai pri-
pažysta kad darbas naktimis
yra nesveikas, kad jis ardo
kiekvieno sveikatą. Už tai ir
yra reikalaujama kad tokius
darbus uždrausti, iszskiriant
tokius, kur pertraukimas nėra
galimas, kur neatbutinai rei-
kalinga. Bet už tai toki dar-
bai turi buti geriaus apmoka-
mi, kad darbininkas geresniu
maistu ir užsilaikymu, galėtu
atlyginti tą ką jo kunui užken-
kia darbas, kuomet organiz-
mas reikalauja miego ir pasil-
sio. Tą patį galima pasakyti
apie vaikus ir moteris.

5.) *Visiszkas, 36 valandų
atsilsis nedėlioje.* Dabartiniai
įstatymai apie atsilsėjimą ne-

dėlioje nėra pildomi ir dirbtuvių savininkai po priedanga visokių išsisteisinių priverčia darbininkus dirbti be jokio atsilsio, nepaisant ant jų sveikatos ir organizmo. Bet turėtų būti labjaus apstojama apie žmogų.

6.) *Visiškas laisvumas susidraugavimų.* Kad darbininkai bando susivienyti, idant iš draugės rupintiesi apie savo reikalus, tada prieš juos visi sukyla ir valdžia, policijantai, urėdninkai visoki ir kariauna. Prisiėngdami saugojimu turto ir savasties ir daboju tvarkos jie nekarta išskerdžia darbininkus ir išszaudo jeigu tik tie nesiskubina eiti į darbą arba daro susirinkimus apkalbėjimui savo reikalų. Gana czionai primyti apie Lattimer'o skerdynę. Priesingai, kapitalistams ir dirbtuvių savininkams viskas valia; jie gali vienytis į kokius tik nori susivienijimus (trustus, sindikatus), susitarus pabranginti pirkinis ir visokius daiktus ir apsun-kinti žmonių gyvenimą, iszmėtyti darbininkus ant gatvės ir t.t. nieks ant to nei atydos neatkreipia ir į jų reikalus nesikisza. Bet jeigu kas yra valia piniguociams, tas turi būti pavelinta ir darbininkų luomai.

7.) *Istatymiskas apsaugojimas darbininkų išdarbystėje ir žemdarbystėje nuo ligų, nelaimių ir ant senatvės.* Visur turi būti apsaugojimo kassos ir tai po priežiura paczių darbininkų. Kiek prie darbų buna visokių atsitikimų, sužėdimų, daugelis kurių myriumi pasibaigia ir kiek per tai darbininkai nukenczia, privargsta, teip kad darbo dirva yra skaitoma arszesne ir kraugožingesne už karę. Taigi ir reikia rupintiesi, kad bloguose atsitikimuose ir nelaimėse turėti pagalbą, kad būti aprupintu. Teipgi reikia pasirupinti apie žmogų ir ant senatvės, kada tas jau yra savo darbo dalį at-

likęs, kada jo pajiegos yra išsibaigę, kad jis nereikalautų elgėtauti arba baigti savo dienas kur po kryžiumi, kuomet savo laike yra prisidėjęs prie abelno reikalo ir auklėjimo jaunos gentkartės. Ant senatvės kiekvienas turi būti aprupintas, nelaukiant kol jam kas susimylėjęs, duos „loskavą duoną“. Kituose užsiėmimuose ir dabar yra bandoma, paskirtą skaitlių metų isztarnavus, ar tam tikro amžiaus sulaukus, ar kokiuose atsitikimuose, mokėti tam tikrą algą iki myriui, bet reikėtų pasirupinti tokiu budu ir apie visus, ypacz skurstančius per visą savo gyvastį ir dirbančius dėl visų, ne vien apie užimanczius geras vietas, kurie ir teip yra aprupinti.

8.) *Ivedimas dirbtuvių inspektorijų.* Toki inspektorai (daziurėtojai) yra neatbutinai reikalingi ir jų pareiga turėtų būti dabojuimas dirbtuvių ir maszių, kad prižiūrėti užlaidymą ir sveikatą darbininkų ir saugoti juos nuo nelaimingų atsitikimų, užlaikant viską tvarkoje. Toki inspektorai turi būti renkami per darbininkus.

9.) *Ivedimas rasztinyczių darbo.* Kaip kur yra bandoma įvesti rasztinyczius (urėdus) darbo, kurios pasirodė labai naudingoms ir reikalingoms darbininkų luomai, prie jieszkojimo ir gavimo darbų, kaip ir dėl geresnio suziuojimo reikalų darbo ir žinių apie stovį darbininkų ir jų reikalų, apie padėjimą yvairių szakų darbo. Darbo rasztinyczios turi būti po priežiura darbininkiszkų organizacijų.

Žodis ant užbaigos.

Viskas, ką mes czionai pasakojome straipsnyje „Kapitalas ir darbas“, nėra sugaudyta kur isz vėjo, bet tai yra mokimaimai mokslinczių, kurie per daug metų tėmyjo ir tyrinėjo surėdymą draugijos ir jos visokeriopus prietikius ir juos apraszė, iszaiszkino mums, pa-

rodydami mums skriaudas ir neteisingumus sziandieninio surėdymo, kur viena dalis draugijos alina ir isznaudjoa darbininkų luomą, kraudami sav neiszpacakomus lobius, kuomet jų alinamoji žmonija ir pragyventi žmoniszkai neįstengia. Rods tie, kuriem sziandieną yra labai gerai, kurie pasidėkavo-jant kitų darbui sav turtus sukrauja ir gyvena perteklinje, neprielankiai žiuri ant tokių mokinių ir iszaiszkinių, vadinami viską tik svajonėmis, bet, nepaisant ką apie tai didžturcziai sako, tas mokinimas, tos nuomonės platinasi po visą pasaulę, kas kart randat daugiaus szalininkų ir pritarėjų. Matome, kad daugelis radikaliskesnių ar progressyviszkescnių politiszkų partijų tokius reikalavimus į savo programas ar pliatformes įspraudžia ir tie reikalavimai yra vis-gi statomi, kaip valdanczios luomos jų ir nenorėtų.

Darbininkai turi pažinti kur

yra blogi dalykai, kaip jiems skriaudos yra daromos ir rupintiesi kas yra blogo prasza-linti, pagerinti, bet apie tai turi rupintiesi patys, jeigu nori ką gero sulankti, kadangi kiti, ypacz kuriems dabar gerai, nesirupins ir nieko neatkisz, kol darbininkai neįjeszkos ir nereikalauš.

Mes lietuviai teip-gi ne iszgerovės apleidome savo gimtinę szalį ir atsidureme tėvynėje Washingtono, duonos beįjeszkodami; tai-gi czionai ir rupinkimės kad tarp laisvesnių apystovų galėtume pagerinti savo likimą, nesiduodami jeib kokiems alintojams savę isznaudotie, bet su szios szalies protingesniais darbininkais rupinkimės pagerinti savo reikalus ir buvį. Juk mes esame darbininkai, tai-gi ir turime eiti isz vien su kitų szalių darbininkais, kad szio to susilaukti, o su laiku ir į mus langelį užszvies saulelė.

(Galas.)

Kaip tarpais dedasi.

Kovoj' už keletą skatikų,
Kad menką gyvastį apgint,
Man syki—kitą atsitiko
Su „priemenėms" Susipažinti.

Isz kabineto „duodavėjas"
Iszein' pats, pasiputęs kad baisu:
Mat, jo delmons tik geradėjas,
O tavo darbs — niekai, ir sliekas — tu.

Neįjeszko proto, iszminties nemato,
Tik žiur: nieks rubai, koja purvina.
Ir sztai — dėl neszveisto czebato
Negauna darbo nė galva. *Kėksztas.*

Norėjau asz deimanto grudus pagriebti
Nuo žemės, o paėmiau rasą tiktai,
Norėjau asz laimę ant svieto pasiekti,
O teko man usnys ir dagių pluosztai.
Oorėjau prikalbint prie darbo doringo,
Prie darbo svarbiausio žmonių kuo daugiau,
Norėjau isztarti jiems žodį szirvingą,
Bet szirdis atszalusias, ledą radau.
O vis-gi sziandieną dar mislys man mena,
Kad svieto žmonelių szirdies viduryj'
Gražiausi jausmai, supratimai gyvena,
Kaip brangus žemeziugai giliam vandenijj'.
P. Sekupasaka.

Pajieszkajimai.

Pajieszkau savo pusbrolių Juozapo Valacko ir Antano Urbono isz sodziaus Svilių, parap. Vabalnikų, pav. Panevėžio, gub. Kauno. Kas isz tautiečių apie juos žinotų, arba jie patys, teiksis suteikti mą žinią, nes turu labai svarbų reikalą.

Stanislovas Valackas
165 Oak str.
Lawrence, Mass.

Vincas Miszeika tegul atsi-
szaukia į „Vienybės“ redakci-
ją, nes yra dėl jo svarbus rei-
kalas.

Medega laikraszcziams, per
guldymai isz angliszkos, pran-
cuziszkos ir vokiszkos kalbų.
Dainos dėl notų. Illiustracijos.
Raszykit: S. Malevsky

Care of L. M.
11 St. Marks Place.
New York City.

PIRMAS METINIS**KONCERTAS ir BALIUS!**

Dr. V. Kudirkos Dainininku Draugystes.

PO VADOVYSTE

LEONO EREMINO,

bus Subatoje 5-ta d. Sausio 1901 m.

NEWARK, N. J.

Svetaineje NEW BAUMANN & BIRKENHAUER HALL

Kampas S. Orange & Morris Avenue.

PROGRAMAS.

1. Apollo—marszas	— — —	JULIUS FAGET
2. Tautiszka Giesmė (su kapelija)	— — —	DR. V. KUDIRKA
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	
3. Onytė	— — — —	MRS NORTON
	SOLO ŽIUPONĖ A. MOCKEVICZIENĖ.	
4. Į tėvynę gryžt norėčiau	— — — —	C. CROMER
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	
5. Qui vive	— — — —	GANZ
	PIANO SOLO ŽIUPONAITĖ ALDONA SZLIUPIUTĖ.	
6. Jau sugryžtu į tėvynę	— — — —	F. MOEHRING
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS	
7. Paskutinė vasaros roželė	— — — —	AIBIU DAINA
	SOLO ŽIUPONĖ A. MOCKEVICZIENĖ.	
8. Oszia liepelė	— — — —	G. BALDAMUS
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	
9. Bum—czik—czik. Mozuras
Varpelis. Valcas	— — — —	DR. V. KUDIRKA
	PIANO SOLO ŽIUPONAITĖ ALDONA SZLIUPIUTĖ	
10. Te gyvuoj mus tauta	— — — —	J. BULL
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	
11. Grand Valse de Concert	— — — —	SCHULHOFF
	PIANO SOLO ŽIUPONAITĖ ALDONA SZLIUPIUTĖ.	
12. Meilė mums džiaugsmą duod	— — — —	F. J.
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	
13. Ant kalno karklai siubavo	— — — —	DR. V. KUDIRKA
	DAINININKŲ DRAUGYSTĖ DR. V. KUDIRKOS.	

Muzika po vadovyste prof. ALBERTO EBLE.

Pradžia 8-tą valanda vakare.

PO KONCERTUI BALIUS.

Daugiau kaip
30 metus iszmegetas!
Dr. RICHTERO
wisam swietul žinomas
“ANKER” (Inkarinis)
PAIN EXPELLER.
yra geriausia gyduole nuo
**Rheumatizmo,
Neuralgijos, Sausgelos,
Strenu Skaudejimo ir tt.**
ir wisokiu Rheumatiszku
skaudejimu.
na 25c. ir 50c. pas wisus
aptiekorius arba pas
F. Ad. Richter & Co.,
215 Pearl Street,
New York.

Balius ir Dainos!

Lietuvaiczių Draugystė pė.
rengia puikų balių su dainomis
ant užbaigimo 19-to it prasi-
dedant 20-tam szimtmečziams;
bus Panedėlyje, 31 Gruodžio
(December), 1900 m., salėje
SKATING RINK Plymouth,
Pa. Prasidės 7-tą val. vakare
ir trauksis iki ryto.

Szirdingai užkviečiam visus
lietuvius ir lietuvaiteis pributi
ant teip puikaus pasilinksmi-
nimo, nes įzenga tiktai 25 ct.
Komitetas.

Gera proga!

SKOLINAME PINIGUS IR
PARDUODAME LOTUS.

Ant užstatymo (morgage) ir staty-
mo namų skoliname pinigų.

Mes galime paskolinti jums pini-
gų statyti namus, jeigu jus apsau-
gosite (insuriance) savo gyvastį. Tai
yra geras planas, kuomet jus moka-
te randas. Pamislykite apie tai: jus
pasiskolinate 500-2500 ar daugiau,
apsaugojant savo gyvastį, jus galite
atmokėti paskolę, mokant kaip jums
iszpuola ir jeigu jus numirtumet ko-
kiam nors laike, jusų savastis (prā-
perty) bus be skolos ir jus szeimyna
turės namą. Apsaugojimas gyvas-
ties atmoka skolą. Pamislykite apie
padėjimą, kokiame jus paliktumet
savo szeimyną, jeigu pasiliktumet
užmuztais prie darbo anglekasyklo-
se. Sziteip apsisaugojant jus szei-
myna yra aprupinta.

Mes teipgi skoliname pinigų ant,
jusų turto (property), jeigu mums
iszduosite pirmą užstatymą (morgage).

Parduodame lotus ant S. Wilkes
Barre, Pa., palei strytkarių kelę į
Plymouth'ą važiuojant, už labai pi-
gę prekę nuo \$300 iki \$500 po \$5,00
ant mėnesio mokant. Jeigu jus no-
rite skolyti pinigų ar pirkti lotų
kreipkitės prie mūsų:

J. J. Pauksztis & Co.

224 E. Main st.

PLYMOUTH, PA.

Vien del vyru.

Dovanai pakeli naujo iszradimo gyduolių prisiusime
pacztu tik koris priduos savo adresą.
Kuris sugražins sveikata trumpam laike.

A. E. Robinson M.D.C.M.

tuojaus pertikrins kaip lengvai gali iszgydyti savo silpnumus, jeigu vortosi tam tikslui atsakan-
czes gyduoles. Institutas neaprobeziuoja, bet kuria tik raezys, apliakyš dovanai pakelį uzpeczetytą
kad nebutų kokio apsirikimo prieszat apgavystę. Raszik tuojaus.

Dovanai prabos pakeltis pāsėk
mingiausią gyduolių bus prisius-
tas kožnam per pacztą, kuris pa-
raszys į State Medical Institute.
Tos gyduolės daugbei vyrų su-
grazino sveikata, kurie per dau-
gelį metų kentėjo proto ir kuno
ligas paelnanczias nuo jaunystės,
už tad Institutas prizada kožnam
kuris ateiszauks, prisiusat pakelį
dovanai.

Kožnas kuris jaučzia antl ly
tiszko eilpnumo paelnanczlo nuo
jaunystės, kuris eilpnina apėkas
ir atmintį, sukella dieglus strė-
nose arba nevaldymo lytiszkių
dalių gali sugrįzt į sveikata gy-
dydamasis namie.

Tos gyduoles turi neapaakomą
pasėkmę nes jos atsiekla suisz-
kadytas vietas daduodamas dru-
tybę kur labiausia reikalinga.
Iszgydo kožną ligą iszvarinėe
vieokius nesmagumus įsienėju-
sius nuo kelų metų per nenatu-
raliezka paelgimą iszgydo kiek
vienam į atsitikime. Dasižinok
State Medical Institute, 520 Elek-
tron Building Ft. Wayne, Ind., o
apturėsi trumpam laike pakelį
gyduolių dovanai. Institutas
nori pagelbėti daugbei tokių vy-
rų, kurie negali apielet savo na-
tinus ir nusiduoit į gydinezies
ai dovanai prisiusatas pakeltis